

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Павел Георгиев Павлов,
председател на научно жури, съгласно заповед на Ректора на
Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“

Настоящата рецензия е подготвена в изпълнение на Заповед на Ректор № 584/01.02.2011 г. за назначаване на научно жури за провеждане на конкурс за заемане на академична длъжност „Професор“ по научна специалност 05.02.24 “Организация и управление извън сферата на материалното производство” (Национална сигурност) обявен в Държавен вестник бр. 50 / 02.07.2010 г. с единствен кандидат: доцент д-р Петър Георгиев Христов

I. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

Кандидатът е преподавател във ВСУ „Черноризец Храбър“ от 1995 г. по няколко учебни дисциплини „Международна и национална сигурност“, „Теоретични и правни основи на националната сигурност“, „Разузнавателна защита на конституционния ред“, „Теория на риска и безопасността“, „Митническо и финансово разузнаване“, „Управление в условията на кризи от неконвенционален характер“ и „Управление на риска“. Годишният му хорариум за учебната 2010/2011 година възлиза на 682,2 часа.

Общата научна продукция, в която доц. д-р Петър Христов успешно формулира и обосновава различни тези и ги защитава в своите публикации, обхваща 46 заглавия. От тях той представя за участие в конкурса 34 с обем от 655 страници, от които 24 на български и 10 на английски език. Същите могат да бъдат класифицирани като:

- 1 самостоятелна монография и 1 монография, в съавторство и с точно дефинирано авторско участие;
- 2 самостоятелни научни студии;
- 6 самостоятелни научни статии на български език;
- 1 самостоятелна научна статия на английски език;
- 3 научни статии в съавторство на български език;
- 6 научни статии в съавторство на английски език;
- 2 учебни помагала, в съавторство и с точно дефинирано авторско участие;
- 1 самостоятелен доклад на български език;
- 1 самостоятелен доклад на английски език;
- 7 доклада в съавторство на български език;
- 3 доклада в съавторство на английски език, които са публикувани на интернет – страница на международен проект - <http://heritagefire.net>.

Публикациите съответстват напълно на научната специалност, по която е обявен конкурсът.

II. Оценка на научните резултати и приноси на кандидата

Ангажиментите му на преподавател повече от петнадесет години във ВСУ „Черноризец Храбър”, позицията му на Декан на Юридическия факултет, представените учебни пособия, както и трудовете му, свързани с проблемите на висшето образование са способствали доц. д-р Петър Христов да израсне като опитен педагог.

Доц. д-р Петър Христов разработва концепция за разкриване на университетска специалност „Защита на националната сигурност”, която е реализирана успешно във ВСУ „Черноризец Храбър”. Професионалното направление „Национална сигурност” на ВСУ е първо извън специалностите на Академията на МВР - София, което получава първа и втора програмни акредитации на ОКС „Бакалавър” и ОКС „Магистър” и първа акредитация на ОНС „Доктор” по национална сигурност, която продължава да бъде с най-висока оценка между всички висши училища. Първият учебен план на специалността „Защита на националната сигурност”, както и учебните планове на магистърски програми „Митническо разузнаване и разследване” и „Подготовка на силите и средствата за действия при неконвенционални кризи” са лична разработка на доц. д-р Петър Христов. За първи път в страната са разработени учебни програми по дисциплините „Разузнавателна защита на конституционния ред”, „Теория на риска и безопасността” и „Теоретични и правни основи на националната сигурност”. В тях са изработени понятията „разузнавателна защита” и „конституционен ред”, които са възприети в учебните програми на съответната дисциплина в Академията на МВР – София.

Важен момент в дейността на кандидата е участието му в редица изследователски проекти. Участва в проект COST Акция С17: „Built Heritage: Fire Loss to Historic Buildings” към Европейската научна фондация на ЕС към ЕК за периода 2002-2006 г. като член на Управителния съвет и член на първа работна група по оценка на риска. Взема участие в управлението и администрацията на проекти, свързани с организацията и обучението на ръководния състав на турските пожарни бригади през 2002-2008 г. и проекти, свързани със създаването и утвърждаването на университетски специалности и трансграничното сътрудничество на Балканите в областта на обществената сигурност и преодоляването на последиците от природни бедствия, аварии и катастрофи. Главен редактор е на Годишник на ВСУ „Черноризец Храбър” и Научен алманах „Юридически науки и обществена сигурност” на ВСУ „Черноризец Храбър”.

Доц. д-р Петър Христов е ръководител на четирима успешно защитили докторанти, чиито теми на докторатурите са пряко свързани с проблемите на националната сигурност и с различни приложни аспекти на безопасността и риска.

III. Анализ и характеристика на проблематиката на представените научни трудове.

Представените трудове дават основание за извода, че кандидатът притежава научни познания и изследователски способности в следните изследователски направления:

- Проблеми на теорията на риска (Списък на научните трудове и публикации № 1, 7, 8, 9, 10, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 34, 38, 42, 43, 44);
- Проблеми на теорията и практиката на националната сигурност (Списък на научните трудове и публикации № 11, 12, 13, 18, 21);
- Теоретични и практически проблеми на образованието и обучението (Списък на научните трудове и публикации № 3, 27, 20, 28, 35, 36, 37, 39, 40).

Монографията „Метатеория на риска. Парадигми и подходи”, Изд. „Албатрос”, С., 2010 обхваща основния хабилитационен труд на кандидата, който съдържа най-съществените научни приноси по обявения конкурс.

Обект на изследване е науката за теорията на риска, наречена от автора Метатеория на риска. Това е сложен изследователски обект, в рамката на който обхваща широк кръг елементи, такива като: проблемът на научното познание на риска; същност и предназначение на това познание; историческото му развитие; обективните предпоставки за познанието; парадигмите за изучаване; понятийния апарат; институционализацията; анализа и контрола и риск мениджмънта.

Този обхват позволява да се приеме, че обектът на изследването е разгледан от гледна точка на наукознанието и, че негов предмет са възможностите за изграждане на единна наука за риска.

Авторът не уговаря конкретни ограничения на изследването, но както обекта, така и предмета на изследване са ясно съдържателно рамкирани.

При този избор на обект и предмет на изследването авторът се изправя пред сложен изследователски проблем – търсенето на основания и инструменти за конструиране на теория за теорията на риска. Неделимо от това е и тестването на приложеното метатеоретично обобщение на теорията на риска. На практика този проблем означава намиране на нова обобщаваща парадигма на съществуващите и развиващите се теории, която би могла да интегрира основните теоретични аспекти на разностранните и специфични научни теории за риска в единно цяло.

Работна изследователска теза е, че от множеството частни теории и научни дисциплини може да бъдат извлечени проверените и доказани изводи и от тях като в своеобразен пъзел да бъде сглобена единна, цялостна научна теория на риска.

Изследването си поставя амбициозната цел да предложи и обоснова модел за реорганизиране на съществуващото знание за риска в обща картина, която да послужи като основа за конструиране на универсален подход за анализ и контрол на риска, във всички негови измерения.

Това обуславя извода, че тази цел и съдържащите се в нея задачи са успешно постигнати. Колкото и да е трудно решението, авторът предлага убедителни аргументи и собствена визия за защита на своята теза. Не можем да се твърди, че предложеното от автора е единствено възможното решение. Можем обаче с увереност да се твърди, че предлаганото решение има своята реална основа и тя е подкрепена с много убедителни аргументи на автора. Това създава увереност за възможността за изграждане на единна теория за теориите за риска в бъдещата практика.

Основни **силни страни** на хабилизационния труд са:

- Демонстриране на голяма ерудиция и теоретично богатство, позволила на автора да обхване редица трудно съвместими аспекти на теорията на риска.
- Интерпретиране на множество ключови понятия и поставяне на терминологична рамка на общ език на теорията за риска.
- Достигане до синтетични обобщения, които несъмнено имат значим принос за развитието на теорията на риска.
- Голям брой анализирани източници, съвместими с основния аспект на труда.

Тези характеристики дават основание да се направи общ извод, че става дума за един базов труд по теорията за теорията на риска. Оригинално и богато фактологично осмисляне на авторската теза и виждания за еволюцията на теориите за риска демонстрира високо ниво на компетентност и креативност на направените анализи. Открива нови хоризонти на търсенията в метатеоретичното поле на риска и неговото управление.

IV. Критични оценки, забележки и препоръки към кандидата

Изследванията на всяка нова научна област, естествено пораждат много въпроси, но в случай същественото е, че рецензията хабилизационен труд е с висока степен на завършеност и цялост на базата на ясна изследователска платформа.

Известни са противоречиви схващания относно категоричния апарат на теорията за риска. В това отношение резерва може да се изкаже по отношение на схващането за неделимостта на риска от решението. В действителността рискът съществува, независимо дали вземаме решение или не, независимо дали действаме или не. Рискът произтича от ограничената информация за състоянията, както на външната, така и на вътрешната среда. Той се проявява като потенциална възможност за отклонение на тази среда от нашите очаквания за нея. Характеристиките на това отклонение несъмнено трябва да бъдат взети предвид при решението или отказа за действие. Решението само поставя в ход загубите или щетите от сблъсъка на недостатъчно добре познатия контекст на средата с решенията за действие.

Тази бележка, е също въпрос на лично схващане, поради което съвсем не намалява приносните моменти на хабилизационния труд.

Може да се препоръча на автора да продължи по-нататъшното изследване в тази интересна и перспективна научна област, като се потърсят възможности

за конкретизиране и „инструментализиране” на редица изследователски тези така, че те да намерят отражение както в преподавателската дейност на доц. д-р Петър Георгиев Христов, така и в практико-приложните изследвания в сферата на риск-мениджмънта.

V. Заключение

Високата оценка за научната и преподавателската дейност, както и безспорните качества на предложения хабилитационен труд дават всички необходими основания да се прецени, че той отговаря на критериите, установени със Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото прилагане, поради което с убеденост **ПРЕДЛАГАМ** на научното жури да подкрепи кандидатурата за заемане на академична длъжност „Професор” и да предложи на Научния съвет на ВСУ „Черноризец Храбър” доц. д-р Петър Георгиев Христов да бъде избран да заеме академичната длъжност „професор” по научна специалност 05.02.24 “Организация и управление извън сферата на материалното производство” (Национална сигурност) във Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”.

17.05.2011 г.
Гр. Варна

Председател на научното жури:
/проф. д-р Павел Г. Павлов/